

Nawrót na prawy puć

Ty prajiš: Ja sym bohaty a mam do wole dosć a njepotrjebam ničeho, a njewěš, zo sy hubjeny a žałowstny, chudy a slepy a nahi. Budź tehodla swěrný a čin pokutu.

Zjewjenje Jana 3,17 a 19

Běch po puću z awtom do njeznateje kónčiny. Wustojnje wjedžeše mje nawigator po nowych dróhach a pućach. Nadobo praješe mi cuni žónski hlós: „Prošu so zawróćić.“ Nohcych hlósej wěrić a jědžech dale. Wšako běše to prawy puć, kiž wjedžeše do wulkeho města. Hasnych hlós. Nohcych žonu z jeje napominanjemi hižo slyšeć. Po někotrych kilometrach bě puć ke kóncej. Dróha so přezčytnje twarješe a bě tehodla zašlahana. Nětko dyrbjach so zawróćić.

Tole je kaž přirunanje za naše žiwjenje. Bože słowo pokazuje nam puć do praweho žiwjenja. Tola my hustodosć jeho napominanjam njewěrimy. Mamy swoje mysle, po kotrychž so mamy. Tola nadobo je puć zaračeny. „Prošu so zawróćić“ je potom napominanje z Božeho słowa.

21. nowembra je pokutny dzeń. Wobchody su začinjene, šulerjo njetrjebaja do šule. Tola njeńdže jenož wo měr a čichi dzeń. Poselstwo pokutneho dnja je: Wopomńće swoje žiwjenje. Wobžarujće swoje wopačne žiwjenske rozsudy. Nawróćće so k žórłam žiwjenja. Wotewrće so přenjatnej a prawej woprawdźitosći: Wróćće so k Bohu a jeho słowu.

Husto so pjenjezy přičina za wopačne žiwjenske rozsudy. Štož je bohaty, móže pozdaću činić štož chce. Pjenjezy zaruča, kaž so zda, swobodu. Bohaty čłowjek móže prajić: Mam do syteje wole wšeho

nadosć. Njetrjebam swójbu, njetrjebam zhromadnosć, njetrjebam domiznu. Móžu sam sebi žiwy być. Na cyłk wiđžane smy w Němskej njesměrnje bohaći. Ženje hišće njeje so ludžom materielnje tak derje što kaž džensa. Samo chudemu, kiž dóstanje pjenjezy po Hartz IV, dže so hišće lěpje hač wjetšinje čłowjestwa na zemi, tež hdyž wězo jednorje njeje, měc mjenje hač

saja zakladnu nuzu w našim kraju. Tuta je duchowneho razu.

Biblija nam praji, zo njezaruču bohatstwo nutřkownu harmoniju a zbožo. Pjenjezy njejarantuja zbožo a wupjelnjene žiwjenje. Před nimale 2 000 lětami pisaše Jan z kupy Patmos list na wosadu w Laodiceji, štož běše město w Małej Aziji. W nim zaběraše so z prašenjom materielneho bohatstwa a duchowneje nuzy. We wosadže sej prajachu, zo su bohaći a zo maja do wole dosć a njetrjebaja ničeho.

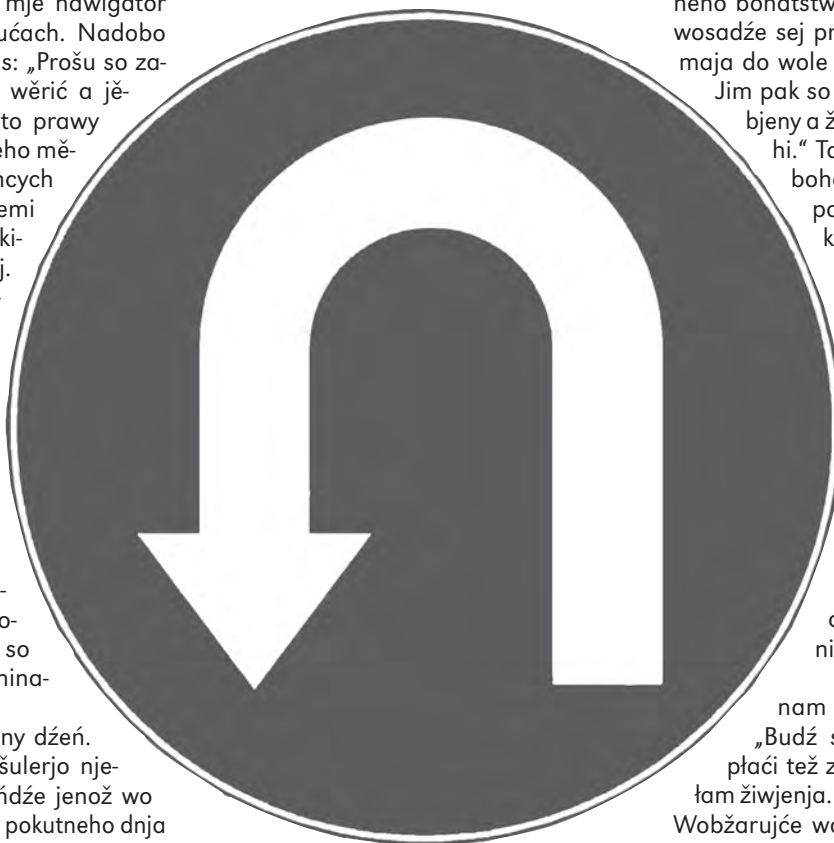
Jim pak so praji: „Ty njewěš, zo sy hubjeny a žałowstny, chudy a slepy a nahi.“ Tak je tež pola nas. My smy bohaći a tola na duchownym polu tak chudži. Što tebi wšitke twoje bohatstwa pomhaja? Nahi sy přišoł a nahi zaso woteńdžeš z tuteje zemje. Kak chuduški tola sy, hdyž so ty jenož wokoło sebje wjerčiš a swoje problemy za te jeničke a najwažniše cyłeho swěta maš. Kajka je zwjeršnosć w twojim žiwjenju. Kak so ty sam džen wote dnja jenož wo sebje staraš, kak bywaš džen wote dnja bóle wašničkojty a samotny.

Hdže je wupuć? Křesćanam w Laodiceji so pisaše: „Budź swěrný a čin pokutu.“ To plaći tež za nas: Nawróćće so k žórłam žiwjenja. Wopomńće swoje žiwjenje. Wobžarujće wopačne žiwjenske rozsudy. Wotewrće so přenjatnej a prawej woprawdźitosći: Nawróćće so k Bohu. Wón nas přeprašuje k sebi. Žórło žiwjenja njeje daleko wot nas. Chrystus stoji před durjemi a čaka, zo durje wotewrimy.

Jan napisa do Laodiceje wulke Jezusowe přeprašenje: „Hlej, ja steju před durjemi a kłapam; jeli što mój hlós slyši a durje wotewrě, k temu zastupju a z nim powječerjam a wón ze mnu.“ **Jan Malink**

Znamjo namołwja k nawrótej. Repro: Wikipedia

wjetšina ludži. Naš hlowny towaršnostny problem njeje materielneho razu. Hdže maja so pjenjezy nadžělać a wotedać, přerjadować a wudawać, je drje wažne, a derje je, hdyž so fachowcy wo to staraja. Trjebamy fungowace hospodarstwo a něšto pjenjez, ale materielne kubta njerozri-

Agata a Kónc

Hdyž zajac Fredi jedneho ranja kaž wšédnje po swoju přečelku, husycu Agatu, k wulkemu jězorej přińdže, zo by so z njej po brjohu wuchodžował, namaka ju ležo na jeje trawowej płuwanskej kupje blisko brjoha, hdžež po zdaću drěmaše.

Tola Agata njebě sama. Pódlá njeje bě něšto, štož móžeše Fredi jenož njejasnje spóznać. Bě to čenka zdžina, podobna na mlu, tak so Fredijej zdawaše. A najbóle spodziwne bě, zo tuta mla po zdaću mjelčo z Agatu rěčeše.

„Witaj, Agata“, Fredi wołaše. „Ležiš hišće w swojim hnězdze. Što z tobu je? A z kim rěčiš? Njemóžu to prawje widzeć!“ Agata pohlada na Fredija a při kiwny jemu přečelnje, ale tež tróšku zrudnje z jednym křídłom.

„Agata sej hižo z tobu hrajkac njemóže“, rjekny mla.

„Čehodla nic?“, so Fredi woprašá. „A štoha sy ty? Sy ty parowa mrócel abo něšto podobne?“

„Ně“, rjekny mla. „Ja sym Kónc.“

„Kónc? Štoha to je?“, zasmja so Fredi. „Ja znaju kónc spěwa, kónc zmy, kónc hry, kónc nitki, kónc dnja, kónc nocy. Potajkim, što dyrbi to być? Mi so zda, zo chceš

mje za nós wodzić, dokelž so sylna čuješ. Přetož njemóžu će prawje widzeć a přimać a tehodla tež njemóžu z tobu wojować.“

„Nó“, rjekny Kónc, „wšitke te kóncy, kiž sy naličil, su džele wote mnje. Ale ja sym wjele wjace. Sym mjenujcy kónc žiwjenja.“

„Tebi so tola muči, ty naduwako!“, wuwoła Fredi rozhorjeny. „To ja tola lěpje wěm: Kónc žiwjenja je smjerc.“

„Maš prawje“, rjekny Kónc, „a tehodla wozmu Agatu nětko sobu a pojedu z njej přez wulki jězor na městno, hdžež ty bjez mojeje pomocy njemóžeš dóńć.“

„To njeje fairne“, zawoła Fredi zatrašeny, „njemóžeš tola prosće moju přečelku zebrać. Čehodla wozmješ Agatu sobu a wostajiš mje tule sameho? To njeńdže! Agata je wšak moja nanajlěpša přečelka. Zwotkel da wěš, hač so jej scyła chce z tobu woteńć? Wona će ani njeznaje! A nimo teho běchmój sej za džensa rano zetkanje wučiniťoj. Agata, praj tola tež ty raz něšto!“, zawoła Fredi, nětko prawje hněwny a rozbudženy dla lózskeje sebjewěstosće, z kotrejž Kónc tak prosće nad jeho přečelku postajowaše.

Agata pak jenož sprócna hłowu zběhny.

Zajac Fredi a husyca Agata

Rys.: Rita Weisweiler

„Twoja Agata njemóže hižo ničo rjec“, wotmołwi Kónc město njeje. „Zaštu nóc je ju liška kusnyła. W poslednim wokomiku móžeše drje rubježnicy wučeknyć, ale nakusane rany su wulke a hłuboke, a ze stracha před lišku je cyle zmotana, tak zo móže so lědma hišće hibać.“

„Što da tu nětk wokoło stejiš a bledžiš?“, rozhorri so Fredi, kotrehož poněčim paniski strach nadpadowaše. „Dyrbimój tola něšto činić. Dowjedžemój Agatu k zelowemu šwincej. Wón móže ju zawěsće lěkowac. Pój chěťře, Kónc, pomhaj mi Agatu tam donjesć! Snano so namaj poradži ju wumóžić.“

„Tutón puć móžemój sej zalutować“, rjekny Kónc. „Zelowy šwinc njemóže Agaće hižo pomhać. Wona je přewjele kreje zhubiła a rana je so zahoriła. Wozmu Agatu nětko sobu.“

A w samsnym wokomiku zahiba Kónc płuwacu trawowu kupu z dołhim kijom.

„Ně!“, zawoła Fredi ze sylzójtymaj wočomaj. „Wostaj ju při mni abo wzmi mje znajmjeńša sobu!“

Kónc pak bjezhłósne z Agatu, so hižo njehibacej, pomału přeč pławješe. Hnuty z bědy zaječka wobroci so hišće raz k njemu.

„Njeplakaj, Fredijo, njemóžeš Agatu přewodzeć. Twój čas njeje hišće přišoť“, wotmołwi Kónc. „Wšako maš Agatu lubo a tehodla wobchowaš ju na přeco w swojej wutrobje. A stajnje, hdyž ju trjebaš, budžeš z njej rěčeć móc. Wona budže na te bje słuhać a so z tobu wjeselić nade wšěm dobrym, z kotrymž so zetkawaš.“

Poněčim so zajac změrowaše. Hdyž trawnu łódzičku hižo widzeć njemóžeše, wón wobzamkny, nihdy na Agatu njezabyć, zo by wona stajnje při nim wostała.

Rita Weisweiler, Tübingen
zeserbsčić Hilger Weisweiler

Kublanje lektorow

Serbske ewangelske towarstwo přeprašuje na zwučowanje w čitanju liturgiskich tekstow dnja 3. nowembra wot 9.30 do 12.00 hodž. na Michałsku faru w měsće. Zwučowanje nawjeduje Serbski superintendent Jan Malink. Wšitcy zajimcy, kiž chcedža na serbskich kemšach epistolu abo ewangelij čitać a so w zjawnym čitanju wukmanić, su wutrobnje witani. **Mato Krygar**

Na Mačićnu akademiju

Štwórtk, 22. nowembra 2018, w 19.30 hodž. přeprašuje Mačićna akademija do Budyskeho hosćenca „Wjelbik“, Žitna 7, na knižnu premjeru a přednošk pod temu „Žiwnosćerjo ze Žarkow. Wuchačec swój bje w Awstralskej a w Němskej“. Robert Wuchatsch z Melbourne, kotrehož serb-

scy prjedownicy běchu w 19. lětstotku ze Žarkow pola Wósporka do Awstralskeje wupućowali, předstaji swoju nowu knihu wo stawiznach swojeje swójby. K tutej temje porěči tež Budyšan Tomas Dils w swojim přednošku wo wuwicu Wuchačec swójby w Němskej. Přednošk budže w němskej rěči, zastup je darmotny. Wšitkich zajimcow wutrobnje přeprašuje

stawizniska sekcija
Maćicy Serbskeje

Serbska protyka 2019

W srjedzišću najnowšeho lětnika Serbskeje protyki steji dalši króć wulkoměsto – a to samo w susodnym kraju – Praha. Serbja maja na mnohe wašnje počahi k złotemu, stowěžatemu městu. We wšelakich přinoškach so awtorojo kaž Edmund Pjeh, Franc Šěn, Petr Kaleta, Jurij Šoľta

Waurick swoje žiwjenje wot wjesneho hólca k pilotej a pokuknje Józef Mauder składnostnje 600lětneho jubileja Sernjan do wjesneje chroniki. Marja Koklina předstaja w praktiskej rubrice wšelake zela a wotpowědne recepty. **LND**

Serbska protyka 2019, redakcija Pětr Šoľta, 160 s., mnoho barbných wobrazow a ilustracijow, brošura, 978-3-7420-2484-8, 8,00

Myto Zejlerja 2018 do Slepjanskeje wosady

Z rukow sakskeje statneje ministerki za wědomosć a wumělstwo přijestaj Juliana Kaulfürstowa a Dieter Reddo 21. septembra w něhdy serbskej Haninej cyrkwi w Kamjencu lětuše Myto Zejlerja. W swojich zbožopřejnych słowach wuzběhny ministerka zaslužby lawreatow wo dokumentowanje a spřístupnjenje serbskeje narěče a serbskich tradicijow w Slepjanskich wsach. Lawdaciji na počescenjeju měještej přeložerka Božena Braumanowa z Łuha a muzejownica Andrea Pawlikowa z Radworja. Spěwarki a spěwarjo skupiny „Kólasko“ ze Slepoho pod nawodom Geralda Schöna wobrubichu dostojnu swjatočnosć ze serbskimi kěrlušemi a spěwami w Slepjanskej narěči.

Lawreat Dieter Reddo z Trjebinka pochadza ze Slepjanskeje wosady, w kotrejž bě so před 74 lětami narodził a čas žiwjenja tam bydlil. Znaty njeje jenož jako wustojny debjer jutrownych jejkow, ale tež jako dobry znajer Slepjanskich drastow a ludowych rejow. Powołańsce džěłaše přewažnje w brunicowej industrij. Nimo toho chodžeše jako wuwučeny řěznik wjele lět ludžom domoj swinjo řězac. Štož při tym – zwjetša w serbsčinjne – na ludowych spěwach slyšeše a wo džěle a drasće, wo wašnjach a mudrosćach wjesnanow zhoni, sej po swjatoku swěru doma zapisowaše. Nazběrane bohatstwo sej lětdžesatki doma chowaše.

Lawreatka Juliana Kaulfürstowa je studowana slawistka. 38lětna pochadza z Budyšina, bydlil w Drježdžanach a stara so na Slepjanskimaj šulomaj wo zwonkašulske

džěło w serbskej rěči. Swoje skutkowanje w Slepom bě w lěće 2010 započala jako koordinatorka za rěčne projekty tamnišeje župy Domowiny. Tehdy so Dieter Reddo a Hartmut Hančo jeje prašeštaj, hač njeby nazběrane spěwy a zapiski rěčnje wobdžěla.

Z tuteho spočatka so w minjenych lětach přewšo płodne zhromadne džěło wuwijaše. Wo tym swědča mjeztym wjacore wudate knihi a cejdeyki. Na dalšich publikacijach so hižo džěla. Nadžěłany fundus pak so jenož we wudaćach njechowa, ale

woboħaća zdobom džensniše kulturne žiwjenje, hdyž so w spěwnych a folklornych skupinach, w šulach a pěstowarnjach abo tež na Njepilic statoku w Rownom a na Šusterec statoku w Trjebinje spěwa a rěči, drasći a rejuje po starodawnym Slepjanskim wašnjem.

Serbske džěło Julijany Kaulfürstowej a Dietera Redda kaž tež horstki dalšich entuziastow wokoło njeju běše dotal přewšo wunošne. Njech Bože žohnowanje jich serbske prócowanja tež do dalšich lět přewodžuje. **Trudla Malinkowa**

Lawreatomaj lětušeho Zejlerjowego myta Julijanje Kaulfürstowej (naprawo) a Dieterej Reddej gratulowaše tež Slepjanska fararka Jadwiga Malinkowa. Foto: H. Šénc

Pola potomnikow Serbow w Awstralskej

Na přeprašenje serbskeju towarstwow w Awstralskej, je so Trudla Malinkowa 8. oktobra podała na pjaty kontinent.

Znamješko Wend/Sorb Society of South Australia w Južnej Awstralskej symbolizuje zhromadnosć Łužiskich a awstralskich Serbow.

Budyšanka, kotraž je awtorka knihi wo wupućowanju Serbow do zamórskich krajow „K brjoham nadžije“, budže pola potomnikow serbskich wupućowarjow w Južnej Awstralskej a we Victoriji přebywać. We woběmaj krajomaj su wjacore přednoški wo stawiznach a přitomosći Łužiskich Serbow a jich wupućowanju do Awstralskeje planowane. Wopytać chce referentka wosebje historiske městnosće, w kotrychž so Serbja w 19. lětsotku zasydlichu, kaž tež archiw a muzeje, w kotrychž so do džensnišeho dopomnjenki na nich chowaja. Nawrót ze studijneje a přednošowarskeje jězby je 14. nowembra planowany.

Do Awstralskeje je w druhej połojcy 19. lětsotka na 2 000 Serbow z Hornjeje a Delnjeje Łužicy wupućowało. Jich potomnicy su džensa organizowani w towarstwomaj Wend/Sorb Society of South Australia w Južnej Awstralskej a Wendish Heritage Society Australia we Victoriji.

Wobě towarstwje hajitej zwiski do Łužicy a stej asociěrowanej sobustawaj serbskeho třěšneho zwjazka Domowiny. **T.M.**

Znamješko Wendish Heritage Society Australia we Victoria zestaji so z łopješkow serbskeje lipy a awstralskeho gumijoweho štoma.

Pomniki za šerjerjow Božeho słowa mjez Delnimi Serbami

Fararjo Jakubica, Moller, Fabricius a Fryco spisownej delnjołužiskej serbsčiny puć rubali

Reformacija Martina Luthera, kotrejež 500. róčnicu loni wopominachmy, je sej žadała, zo ma so Bože słowo w maćernej rěči připowědać. Na to započachu někotři fararjo, najwažniše nabožne spisy do serbsčiny přeložować: Lutherowy katechizm, spěwarske a bibliju. Z wudawanjom tutech knihow wobohačichu zdobom serbsku rěč a kładzecu zakład za wuwieće serbskeho pismowstwa. Serbja pozdžišich generacijow wědžachu sej jich zaslužby wažić a počesćichu štyrjoch Delnjołužičanow z postajenjom pomnika.

Pomnik Mikławaš Jakubicy w Lubanicach (1998)

Mikławaš Jakubica bě žiwy za čas reformacije w přenjejoj položce 16. lětstotka w Žarowskim knjejtstwe. Wo jeho žiwjenju je mało znate. Najskeje bě mnich w klóštrje awgustinow w Žaganju. Po tym zo bě luthersku konfesiju přiwzał, bě drje wot 1523 do 1525 z přnim ewangelskim předarjom w Žagańskej klóšterskej wsy Lubanicach (Laubnitz). Sčěhujće namořwu Lutheroweje reformacije, ludej spřistupnić Bože słowo w maćernej rěči, přenese wón Nowy zakon do delnjoserbsčiny. Přeložk bě 1548 zakončeny, so pak tehdy čišćal njeje. Manuscript chowa so džensa w Statnej bibliotece w Berlinje. 1967 wuda Hinc Schuster-Šewc transkriběrowany přeložk pod titulom „Das niedersorbische Testament des Mikławaš Jakubica 1548“.

Pomnik za Mikławaš Jakubicu bu skladnostnje 450lětneho jubileja jeho přeložka 1998 wot Maćicy Serbskeje při cyrkwi w Lubanicach postajeny. Naćisk zhotowi pólski architekt Roman Mathia, pomnik ze zornowca wudžěła kamjenjećesarnja Nagrobki ze Žarow. Projekt financowaše so z wosobinski darow Maćicarjow kaž tež ze srědkow Maćicy a Załožby za serbski

Poswjećenje pomnika Albina Mollera w Tšupcu 29. oktobra 2006

Foto: W. Měškank

lud. Wosada w Lubanicach přewza natarwar podstawa a připrawjenje wokoliny.

Wopomniško namaka so njedaloko zachoda při wonkownej muri cyrkwyje. Na podstawje z łamanych kamjenjow steji něhdže poldra metra wysoka stilizowana klětka, na kotrejež leži wotewrjena kniha z napisom „Nowy Testament“. Zboka postajena tafla podawa w delnjoserbskej, němskej a pólskej rěči wujasnjenje: „Mikławaš Jakubica, farař w Lubanicach, dokończył 1548 předny pšeložk Nowego testamenta do serbskeje rěcy, Mašica Serbołužycka 1998“.

Na wotkryće pomnika zhromadzi so 26. septembra 1998 něhdže 150 pólskich a serbskich hosći. Swjedžensku narěč měješe předsyda Maćicy dr. Měrcin Völkel. Holcy w serbskej drasće pomnik wotkrychu a přítomni serbscy a pólsky fararjo jón požohnowachu. Zhromadny chór serbskich a pólskich džěci pod nawodom Marje Elikowska-Winkleroweje swjatočnosť wobrubu. Přizamkny so ekumeniska nutr-

nosć w cyrkwi, na kotrejež pječ duchownych, kóždy w swojej maćeršćinje, zaslužby Mikławaš Jakubicy hódnoćeše.

Pomnik Albina Mollera w Tšupcu (2006)

Albin Moller narodzi so 1541 jako syn knjejskeho zastojnika w Tšupcu. Po studiju teologije bě z fararjom najprjedy w Tornowje pola Kalawy a wot 1572 w ródny Tšupcu. Tehdy přeloži rjad kěrlušow do delnjoserbsčiny kaž tež Lutherowy katechizm a kemšacy porjad. Tutu knihu da 1574 pod titulom „Wendisches Gesangbuch“ pola Wolraba w Budyšinje čišćeć. Bě to scyła přenja čišćana kniha w serbskej rěči. Samsne léto zhubi wón w nabožnych rozestajenjach mjez lutherskimi a kalwinistami swoje duchowne zastojnstwo. Tak žiwješe so jako wučenc, hwězdar a protykar na wšelakich městnach Delnjeje Łužicy. Jeho kóždolětne protyki běchu woblurowane a daloko rozšěrjene. Do svojich botaniskich slědzenjow zapřija tež serbsku rěč. 1582 wuda zapis 240 hojenskich zelow we laćonskej, němskej a delnjoserbskej rěči a z tym scyła najstaršu zběrku serbskich rostlinskih mjenow. Wón zemřě 1618 w Starej Darbni.

Pomnik za Albina Mollera w Tšupcu nasta 2006 na iniciatiwu předsydy Maćicy Serbskeje Měta Pernaka. Hłowny podžěl financowanja přewza Załožba za serbski lud. Pomnik zhotowištaj Manfred a Thomas Vollmert z metaloweje džěłarnje w Židžinom. Nasta stela ze zornowca, na kotrejež stej připrawjenej mosazowej medalijon z portretom Mollera a pod tym taflička z němskim wujasnjowanskim tekstom a krótkim serbskim přidawkom: „Serbski duchowny w Tšupcu, wucony, gwězdař a pratyjař. Spiwajšo tomu Knězjoju; chwalšo togo Kněza! (Jeremia 20,13)“ ⇨

Serbscy wulětnikarjo z Hornjeje Łužicy w léće 2014 při pomniku Mikławaš Jakubicy při cyrkwi w pólskich Lubanicach

Foto: M. Wirth

⇒ Poswjećenje pomnika na naměšće před faru w Tšupcu wotmě so njedźelu, 29. oktobra 2006. Swjatočnosť zahaji so z němsko-serbskimi kemšemi w cyrkwi, na kotrychž zaklinča kompozicija „Homage á Albinus Mollerus“ wot Jana Pawła Nagela. Swjedźensku narěč měješe předsyda Mašicy Měto Pernak. Tšupčanski wjesnjana Winfried Rekitt rozprawješe wo serbskich tradicijach gmejny. Chór zakładneje šule Tšupc swjatočnosť, na kotrejž so 200 wopytowarjow wobdźěli, muzikalisce wobrubu.

Mollerowy pomnik su nalěto 2008 paduši wonječesćili a z njeho pokradnyli napisowu taflu. Gmejna pak je so wo to postarala, zo so na nim bórže zaso nowa tafla připrawi. Tuta wšak je jednorišeho razu a nažel je so do jeje napisma z wopacnej lětoličbu zmylk dóstał.

Pomnik Jana Bogumiła Fabriciusa w Kórjenju (2006)

Jan Bogumił Fabricius bě Němc, narodźeny 1681 jako syn młynka w Schwerinje při rěcy Warthe (džensa Skwierzyna nad Wartą). Studowaše teologiju w znatych Franckeskich wustawach w Halle. Wottam sej jeho pietistisce zmysleny knježk Christian von Pannwitz nad Kórjenjom za fararja wuprosy. Wot 1702 do 1708 skutkowaše Fabricius w Kórjenju, nawukny serbsce a wučese hižo bórže dalšim teologam serbsčinu. W nadawku a z pjenjzami von Pannwitza založi přenju čisćernju w Choćebuskim kraju, w kotrejž wuda 1706 Lutherowy katechizm a 1709 Nowy zakon w serbskej rěči. Z woběmaj knihomaj, kiž sej jednotny prawopis žadaštej, plaći Fabricius jako pućrubar spisowneje delnjoserbsčiny. Po šesć lětach w Kórjenju powoľachu jeho za wyšeho fararja do Picnja a pozdžišo za superintendenta do Choćebuza, hdžež 1741 zemrě.

Pomnik za fararja Fabriciusa postaji so składnostnje 300. rónicy jeho wudaća Lutheroweho katechizma 2006. Wón pochadza tohorunja z Vollmertec džěfarnje w Ži-

džinom a runa so po formje a wuhotowanju pomnikaj Mollera w Tšupcu. Na steli ze zornowca stej připrawjenej mosazowy medaljon z portretom počesćeneho a pod tym wujasnjowaca tafla z němskim tekstom a serbskim hrónčkom: „Bogu k cesći a serbskemu ludu k wužytku“.

Poswjećenje pomnika wotmě so we wobłuku swjatočnosťow k 850. jubilejej přenjeho naspomnjenja města Choćebuza 10. septembra 2006. Swjatočnosť zahaji so z dwurěčnymi kemšemi w Kórjeńskej cyrkwi. Po tym wotkryštaj zastupowaca Choćebuska měšćanostka Marietta Tzschoppe a wosadny farar Helmut Hupac pomnik na farskim dworje. Swjedźensku narěč měješe bywši předsyda Mašicy Měto Pernak. Zdobom wotewrě so w cyrkwi wustajeńca Choćebuskeho Serbskeho muzeja wo žiwjenju a skutkowanju Fabriciusa, kotraž wosta přez wjacore měsacy zjawnosći přístupna.

Narowny pomnik Jana Bjedricha Fryca w Gołkojcach (1980)

Jan Bjedrich Fryco je najmlódsi z tu předstajenych zaslužbnych duchownych. Narodźeny 1747 jako syn fararja w Gołkojcach, wotrosće wón po zažnej smjerći staršeju pola fararja Šyndlarja we Wjerbnje. Kaž do njeho Fabricius, bě tež wón chowanc Franckeskich wustawow w Halle. Po zakončenju studija skutkowaše jako farar we Wětošowje, w Kórjenju a wot 1778 w rónnych Gołkojcach. W běhu něšto lět přeloži Stary zakon do serbsčiny a wuda jón 1796 w čišću. Z tym předležeše serbskemu ludaj Delnjeje Łužicy nimale tři lěstotki po reformaciji cyła biblija w maćernej rěči. Dale zdoby sej Fryco tež z wudaćom dweju kěrlušow a ze spisanjom słownika a gramatiki, kotrejž w rukopisu wostaštej, zaslužby wo serbske pismowstwo. Wón zemrě 1819 w Gołkojcach a bu tam blisko cyrkwe pochowany. Na jeho row postajichu jemu pomnik z pěskowca z němskim napisom.

Spočatk 20. lěstotka běštej row a narowny kamjeń fararja Fryca w jara hubje-

Kopija narowneho pomnika Jana Bjedricha Fryca z lěta 1980 na starym kěrchowje w Gołkojcach
Foto: T. Malinkowa

nym stawje. Na to so Gołkojski wučer a kantor Friedrich Grassow wo jeju wobnowjenje prócowaše. Zo by za to trěbne pjenjezne srědky zwjedł, zběraše dary na koncertach, kotrejž ze swojim chórom wuhotowaše, a wozjewi wospjet próstwy wo dary w Bramborskim Casniku. Tak nazběra dohromady 38,57 hriwnow. Z tutej pjenjez da kantor Grassow w lěće 1904 row do porjadka stajić a pomnik wobnowić. Při tym da na jeho zadnim boku připisać serbske wěnowanje „K Spomnělchu na kn. farara J. F. Fritza, kotaryž ten Stary Teftament wot 1790–1795 do šerfkeje rězy přčelstawił jo, ponowjone wot přchijašchelow šerfkeje rězy 1904.“ a bibliske hrono, kiž pokaza potomnikow na wuznam fararja Fryca: „Spominajlcho na walčich huzabnikow, kenž wam Bože šlowo šu gromili; glědajlcho na jich kónz a žijlcho ša jich wěru. Ebräer 13. 7.“ Předwidžane bě hišće připrawjenje železneho płota wokoło rowa, k čemuž pak wjac njedónđže, dokelž kantor Grassow bórže z Gołkojc woteńdže. Jeho próca wo Frycowy row bě přenja pomnikoškitna akcija w Delnjeje Łužicy za jednu wosobinu jeje serbskich zaslužbow dla.

Lětdžesatki pozdžišo nadeńdže Jurij Koch 1977 Frycowy pomnik w tak hubjenym stawje, zo bě pismo lědma hišće wučitać. Farar Herbert Nowak pomhaše při zwěšćenju bibliskeho hrona a Maks Šurman, zamołwity za serbske naležnosće při radže wobwoda Choćebuz, postara so wo trěbne pjenjezy. Kamjenjećesar Dieter Oehme ze Židžinoho zhotowi kopiju narowneho pomnika, při čimž so nažel němske bibliske hrono na přednjeje stronje a serbske wěnowanje z lěta 1904 na zadnjeje stronje njepřewzaštej a so nimo teho někotre zmylki a njedokladnosće do napisma dóstachu. 1980 kopiju na row postajichu a originalny pomnik do předhale Gołkojskeje cyrkwe přeměstnichu, hdžež móže sej jón zajimc džensa hišće wobhladać.

Trudla Malinkowa

Poswjećenje pomnika Jana Bogumiła Fabriciusa w Kórjenju 10. septembra 2006 z fararjom Helmutom Hupacom a generalnej superintendentku Heilgard Asmus Foto: W. Měškank

Sony wjesnych hólcow

Kak so fararjec synaj po přikładze kanalotwarca Wirtha na čołmikowanje zwažištaj

Nimale kóždy wjesny hólc, kotryž w bliskosci rěkow abo jězorow bydli, ma jónu són, z někajkim čołmom do wulkeho swěta jéc. Tež Wirthec wulkej hólcaj Arnošt a Pawoł w Njeswačidle měještaj w času džěcatstwa sony, měc swójski čołm. Z tym běštaj wonaj najskerje zdžědžiloj žilku swojeho přiwuzneho, tak mjenowaneho kanalotwarca Wirtha. Džensnišej generaciji zawěsće tu te mjeno ničo njepraji, zo je trjeba, někotre linki wo nim pisać.

Kanalotwarc Pawoł Wirth bě serbski original swojeho časa w dwacetych lětach zašleho lětstotka. Wón měješe ideju, rěčku Čornicu a dale Čorny Halštraw za kanal tak wulkej wutwarić, zo njebychu po nimaj jenož małe čołmiki, ale tež wulke nakładne lódže jězdzić móhli. Z tymi chcyše lužiske twory kaž zornowc, wuhlo, žito, běrny a druhe do dalokich kónčin Němskeje a samo do wukraja transportować. Za tutu ideju wón mócnje wabješe, haj, samo pjenjezy zběraše. Na nimale kóždym wjesnym swjedženju, kotrež wšak běchu tehdom husto z wašnjom, džěše wón ze swojim rěblkatym wozyčkom w swjedženskim čahu sobu. Na wozyčku stejachu železne kachle, tak mjenowany bubončk, z kotrehož wuhjenja so mócnje kurješe. Swoje po cyłej lužicy znate hesło bě we wšěch ertach: „Kanal!“ – „Połny!“ Ludžo so jemu smějachu, wšako bě jeho ideja, hladajo na wysoke kóšty, hotowa utopija. Železnica bě tehdom dawno wšě trěbne transporty mjez Budyšinom a Wojerecami přewzała, zo njebě kanal scyła trěbny. Nacional-socialisća njemějachu po přewzaću mocy 1933 žadyn zajim na tutym projekće a Wirthaj kóždy dalše wabjenje za njón zakazachu.

Kanalotwarc Pawoł Wirth jako „pomnik“

Repro: archiw PB

Nětko pak wróco k Njeswačanskim Wirthec hólcemaj. Wonaj staj sej džěl swojeho sona zwoprawdžiloj a sej mały čołm natwariloj. Bě, kaž so dopomnich, derje zhotowjeny, zo sy móhł z nim na wodze jězdzić, bjez toho zo by mokry zadk dóstał. Swój čołm na kołpowym haće w Njeswačanskim parku wupruwować, sej njezwěrištaj a tehodla wupytaštaj sej hrjebju za našej ležownosću. Při přenim pospyće wšak zwěsćištaj, zo njehodži so na njej prawje čołmikować, přetož bě poľna blóta.

Kanalotwarc Pawoł Wirth (srjedža stejo z medaljami) mjez wjesnjanimi w Plusnikcach w měrcu lěta 1934

Tuž wostaštaj tčacy, wědžeštaj sej pak hnydom radu. Dale zady běžeše woda přez rolu pod pućom a tutu wonaj z hruzlemi zatykaštaj. Njeměještaj pak scěrpnosć dočakać, zo by špihel wody dosć wysoke stupał. Bórže swój pospyt wospjeto waštaj. Tutón pak skónči so w małej katastrofje, přetož čołm so z nimaj zwróci. Mokraj, mazanaj a roznjemdrjenaj swój čołm a wšón grat zrumowaštaj. Při tym wšak na zatykanu rolu pozabyštaj. Bě sobotu wječor.

Hrjebja dóstawaše wodu přez podzemski, ze zornowcom zakryty kanal, kotryž pod zachodom do Njeswačanskeho hrodoweho parka a zdobom pod woběmaj pawiljonemaj na prawym a lěwym boku wrotow běži. Tam bydleše tehdom wěsty Wróbl ze swojej žonu. Wón bě hač do kónca wójny pola knjeza barona přistajeny jako stražowar parka. Snadž bě hižo w rentnarskej starobje. Bydlenske poměry běchu jara skromne. W lěwej chěžce bě jeju kuchnja a spanska, w prawej mała stwička. Nuznik měještaj na dworje w budce, a to nad škaľbu wyše mjenowaneho kanala. Wšitko, štož tam nutř padaše abo běžeše, so hnydom zhubi. Za džensniši čas njemóžne wašnje tehdom nikoho njemyleše.

Njedzeli rano dumpaše so mócnje wo durje farskeho domu. Farar Wirth, naš „wuj Gerat“, woćini a před nim steješe stary Wróbl. Swarješe wótrě, zo w jich dworje woda stupa a tehodla wonaj na nuznik njemóžetaj. Wón wšak tež wě, što je na tym wina, přetož bě džen přjedy wobkedžbował, zo staj fararjec wulkej hólcaj tam zady něšto činiłoj, wězo njewědžo, kajke scěhi to za njeho změje. Gerat Wirth praji, zo wón nětko za to čas nima, přetož ma so na njedzelske kemše přihotować. To jeho njezajimuje, swarješe Wróbl dale. Haćenje wody ma so hnydom wotstronić, hewak dyrbi wón wohnjowu woboru abo samo policiju wołać. A tak dyrbješe farar, kotryž bě hižo njedzelsku drastu zwoblěkany, do gumijowych škórnjow zajěc a z doľhej, čežkej róstowej žerdžu hižo hľuboko pod wodu ležace hruzle tak doľho roztoľkać, zo móžeše woda skónčnje wotběžeć. Z cyrkwineje wěže bě hižo dozwonilo, hdyž farar do sakristije dóndže a sej přepočeny swój talar zwoblěka, zo móžachu so njedzelske kemše skónčnje započec.

Praji so, zo staj Wirthec wulkej hólcaj na tutej njedzeli wuwzajnje dwě předowaní swojeho nana słyšaľoj – jedne na kemšach wo skutkowanju našeho knjeza Jezusa Chrystusa na zakładze Swjateho pisma a te druhe, wězo hinašeho razu a tróšku wótrěše, po kemšach, do njedzelskeho wobjeda.

Ludwig Sachsa

Korlu Bohuwěra Šěcu počescili

W Rachlowje wopomnjensku taflu za serbskeho wučerja a prirodospytnika wotkryli

Lědma zo běše před lětomaj w Delanach wopomnjenska tafla za Jana Kiliana na jeho ródny statok wotkryta, dopomnichu so wuhotowarjo swjedženja na dalšeho počescjenja hódneho muža ze susodneje wsy, na wučerja, prirodospytnika a spisowacela Korlu Bohuwěra Šěcu z Rachlowa. Mjez wobydlerstwom je wón drje znaty, ale jeho wuznam jako mjezynarodnje připřiznany wědomnostnik běše dotad jenož horstce wjesnjawan wědomy.

Jeho žiwjenski puć započá so 1858 w Klukšu, hdžež wopomnjenska tafla na jeho ródny domje na njeho dopomina. Po wopyće Krajnostawského wučerskeho seminara w Budyšinje přińdže, hakle wósmnaćelětny, 1877 za wučerja do Rachlowa. 1881 woženi so z Hanu Emiliju Albertec, džowku gmejnskeho předstejićerja w Rachlowje. Z jeju mandželstwa wuńdže šěsc dźěci. Nimo wučerskeje služby wěnowaše wjele časa prirodowědnym slědženjam. Šěca zaběraše so z małožiwochami, wosebje z mjetelemi a sta so z mjezynarodnje znatym entomologu. Swoje wuslědky předstaj w mnohich publikacijach a přednoškach w němskej a serbskej rěči. Jeho entomologiske spisy wužiwa so hač do přitomnosće jako zakład za dalše slědženja. W Serbach je wosebje jeho popularnowědomostna kniha „Čłowjek w přirodže“ znata, w kotrejž rjanu ludowu serbsčinu wužiwa. 1920 poda so na wuměnk. Zemřě 80lětny 1938 w Rachlowje a bu na kěrchowje w Bukecach pochowany.

Kaž hižo pola wopomnjenskeje tafle za Jana Kiliana běše to zaso Rachlowčan Günter Lehmann, kiž iniciatiwu do ruki wza a w zwisku z mnohimi podpěraćelimi a sobuskutowacymi swjedženjemi k počescenju Šěcy nawobleče. Džěn postaji so na 25. žnjenc, na kotrymž wohnjowa wobora

zdobom wjesny swjedženj zarjadowa. Gmejna Kubšicy z wjesnanostu Olafom Reichertom prócowanja Rachlowčanow podpěrowaše.

K dopomnjeću na Šěcu měješe so pomjatna tafla wudželać a so na dostojnym městnje we wsy připrawić. Naročny nadawk běše wudaće dwurěčneje brošurki „Žiwjenje a skutkowanje Korle Bohuwěra Šěcy a jeho synow“, kiž so džakowano prócowanjom Elic mandželskeju zestaji. Nje-mało wažne při tym bě, zo přewza znaty Drježdžanski entomologa prof. dr. dr. h.c. Bernhard Klausnitzer za nju wopisanje wědomnostneho džěla Šěcy. Elic mandželskaj postarašaj so wo nahladny serbskorěčny podžěl brošurki, štož kóždého serbskeho kupca tuteje publikacije zwjeseli. A dokelž je w Rachlowje a wokolinje Šěcec třeci syn Włodziměr nic jenož jako wučer a šulski nawoda znaty, ale tež jako moler a wumělc, zarjadowachu w gratowni wohnjowej wobory wosebitu wustajeńcu jeho mólbow, kotrež so wšitke z priwatneho wobsydstwa wupožichu.

Wopomnišćo stwori so blisko wjesnjeje šule, w kotrejž bě Šěca něhdy skutkował. Kamjeń běchu za to z lěsa pod Čornobohom přiwjezli a njón připrawili kamjentnu taflu ze serbskim a němskim napisom. Hnydom pódlu zwosadžana marušnja na to pokaza, zo bě so Šěca tež z plahowanjom židakow zaběrał. Před nowonatwarjenej gratownju wohnjowej wobory běše městno za wjele hosći přihotowane, mjez kotrymž běchu tež mnozy Serbja. Za hudźbne wobrubjenje běchu sej Rachlowčanjo chór Budyšin pod dirigentstwom Michała Jancy a dujerjow Bukečanskeje wosady přeprošyli. Slónčne wjedro swjatočnosći zarjadowanja polěkowaše.

K zahajenju zaspěwachu sej wopytowa-

Dwurěčna tafla na kamjenju z Čornobohom dopomina na wuznamneho serbskeho wučerja, prirodospytnika a spisowacela z Rachlowa
Foto: T. Malinkowa

rjo k zynkam pozawnow (džakowano trajneho wupožčenja serbskich notowych zešiwkow ze stron SET) a z podpěru chóra Budyšin zhromadnje „Hory módre“. Hosći powita dr. Ludwig Ela serbsce a němsce. Po tym rozprawješe hłowny iniciator Günter Lehmann wo přihotach na počescenje Šěcy a na domizniski swjedženj. Po serbskimaj spěwomaj chóra Budyšin scěhowaše swjedženska narěč. Profesor Klausnitzer, wuběrný znajer Šěcowych zaslužbow, zamó připoslucharjow putać, rysuju w zrozumliwych słowach wšón wobłuk prirodospytneho skutkowanja Rachlowskeho wučerja. Jeho najprjedy w serbskej rěči přednjesene kónčne słowa běchu rjany wuraz čescenja Šěcy.

Po dalšimaj, nětko němskimaj spěwomaj, wotkryšaj prawnukej Šěcy kamjeń z pomjatnej tafle. Hudźba pozawnow a spěw chóra Budyšin přewodžešćej kónčne słowa wjesnjawanosty a zastupowaceho wjesnjawanosty. Wobaj wuprajšaj džak wšitkim, kiž běchu k poradženju swjedženja přinošowali. Wosebity džak wupraji so Günteraj Lehmanaj za jeho hłownu iniciatiwu a Elic mandželskimaj za zestajenje brošurki, kiž móžachu sej zajimcy kupić. Přitomni Serbja džakowachu so jim z trójnej „Sławu“. Němcam, kiž tute wašnje džakowanja njeznaja, běše zadžiwanje z mjezwočow wučitać. Na kóncu jimaše so hišće zapóslanc krajneho sejma Marko Šiman słowa, zwuraznjejo ze serbskimi a němskimi słowami swój džak iniciatoram a wjesnjawanam za poradženy swjedženj. Z jeho słowami „Bóh njech škituj Łužicu!“ so swjatočnosć skónči.

Po tym prošachu Rachlowčanjo svojich hosći na kofej a tykanc, na bjesadu a wobhladanje bohateje wustajeńcy mólbow Włodziměra Šěcy.
Arnd Zoba

Peter a jeho sotra Annette Schütze, wotkryšaj 25. žnjenca při něhdyšej Rachlowskej šuli pomjatnu taflu za swojeho pradžěda Korlu Bohuwěra Šěcu.
Foto: M. Bulank

Powěšće

Rakečanska wosada swjećeše 30. septembra žnjowodžakny swjedžen. Po nowšej tradiciji započa so tutón ze swjedženskimi čahom wot pěstowarnje do cyrkwy. Čah nawjedowachu štyri holcy w serbskej drasće, kotrež wopytaja tamnišu Witaj-skupinu. Ze serbskim hrónčkom witachu kemšerjow do poľnje wobsadźeneje cyrkwy a zahajichu z tym krótki program džěci. Foto: L. Malinkowa

Rowno. Njedźelu, 30. septembra, wotmě so na Njepilic statoku 19. dworowy swjedžen. K zahajenju swjećachu dopołdnja na dworje dwurěčne kemše. Popołdnju poskići so kulturny program mjez druhim ze serbskim kwasnym čahom.

Lubnjow. Pućowaca wustajeńca Budyskeho Serbskeho muzeja „Serbske cyrkwy mjez Lubjom a Luborazom“ bě wot 1. hač do 31. oktobra w Lubnjowje widjeć.

Hochoza. Składnostnje 200. narodnin Mjertyna Gryza wopominachu serbskeho wučerja, kěrlušerja a basnika sobotu, 6. oktobra, w jeho ródnej wsy. Wotkryću pomjatneje tafle na nawsy přizamkny so přednošk wo jeho žiwjenju a skutkowanju w domizniskim muzeju „Kólasko“. Spěwarki delnjoserbskeho seksteta a dujerjo Picnjanskeje wosady zarjadowanje hudźbnje wobrubichu. Mjertyn Gryz bě so 1818 w Hochozy narodźił a 1878 w Nowej Wsy pola Picnja zemrěł. Swoje basnje a kěrlušje je w serbskich novinach a časopisach kaž tež w někotrych zběrkach wozjewił.

Zhorjelc. Martin Herche, kotryž bě wot lěta 2011 generalny superintendent Zhorjelskeho

cyrkwinskeho wobwoda w EKBO, je so 65lětny podał na wuměnk. Na swjedženskich kemšach njedźelu, 14. oktobra, w Zhorjelskej cyrkwi swj. Pětra a Pawoła jeho ze zastojnstwa rozžoňowachu. Tež serbska rěč na Božej službje zaklinča. Serbja w cyrkwi Berlin-Braniborska-šleska Hornja Łužica su jemu džakowni za wulku přichilnosć, z kotrež je serbske džěto přewodźa, a za wšu skutkownu podpěru. Martina Herche naslěduje w zastojnstwje Theresa Rinecker, kotraž bě dotal nawodnica dušepastyrského seminara ewangelskeje cyrkwy srjedźneje Němskeje w Franckeskich wustawach w Halle.

Rakecy. W ewangelskej Pawoľskej šuli přewjedze Budyska Domowinska župa „Jan Arnošt Smoler“ sobotu, 27. oktobra, serbske swjobjne popołdnje. W programje skutkowachu sobu spěwarki a spěwarjo skupiny „Wólbernosće“, rejwarki a rejwarjo džěćaceje rejowanske skupiny „Łužičanka“ kaž tež šulerjo pjateho lětnika. Šulerjo šesteho lětnika přihotowachu kofej a tykanc za swačinu.

Bukecy. W tudyšej Ewangelskej wyšej šuli chcedza klětu twarić. Zasadnje polěpšić ma so wohnoškit. Dale maja pod třěchu projektowe rumnosće nastać, za čož budže so třěšny poschod dospołnje wutwarić. Přihotowane naprawy za twarske džěla maja so hišće lětsa zahajić. Za šulerjow, wučerjow a džělačerjow budže to wosebite wužadnje, wšako ma so tež za čas šulskeje wučby twarić.

Spominamy

Před 25 lětami, 8. nowembra 1993, zemrě teologa a rozhłosownik **Arnošt Gólc** w Berlinje. Narodźił bě so 1935 we Wjelećinje, hdžež džělaše nan jako knihiwjednik w palencarni. Džěd a pradžd běštaj fararje Jan Herman Gólc (1864–1916) a Julius Herman Gólc (1831–1906) w Rakecach. Arnošt Gólc wopyta po wójnje Serbsku wyšu šulu w Budyšinje, hdžež serbsce nawukny. Wot 1953 do 1960 studowaše teologiju w Lipsku a wobdžěli so na serbskich seminarach pola fararja Gerharda Wirtha w Njeswaćidle. Njepoda pak so do duchowneho zastojnstwa, ale džělaše na disertaciji wo pietizmje a Serbach Hornjeje Łužicy we 18. lěstotku. Wot 1967 hač do politiskeho přewrótka skutkowaše w Berlinje pola rozhłosa NDR jako zamołwity za cyrkwinske naležnosće. Pod jeho nawodom přenese so w 1980tych lětach wusyłanje z Michalskeje cyrkwy w Budyšinje. Jako wuplód jeho džěla při rozhłosu nasta tačel „Glocken der DDR“, kotraž 1984 pola ETERNA wuńdže. *T.M.*

Přeprašujemy

04.11. 23. njedźela po Swjatej Trojicy

10.00 kemše z Božim wotkazanjom w Budyšinje w Michalskej cyrkwi (sup. Malink)

12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (fararka Malinkowa)

07.11. srjeda

19.30 Bjesada w Hodźiju na kantoračce

11.11. dopředposlednja njedźela cyrkwinskeho lěta

09.30 dwurěčne kermušne kemše w Rakecach (farar Malink)

10.30 serbske kemše w Hodźiju (farar Rummel)

14.11. srjeda

19.00 Bjesada w Rakecach w farskej bróžni

18.11. předposlednja njedźela cyrkwinskeho lěta

08.30 kemše z Božim wotkazanjom w Poršicach (sup. Malink)

20.11. wutora

18.30 Bjesada w Bukecach na farje

21.11. pokutny džěń

08.20 nutrnosć w serbskim rozhłosu (sup. Malink)

25.11. poslednja njedźela cyrkwinskeho lěta

12.00 nutrnosć w serbskim rozhłosu (farar Rummel)

01.12. sobota

14:00 głowna zgromažina Spěchowanskego towaristwa za serbsku rěč w cerkwi z. t. w Chósebužu

15.00 ekumeniske wosadne popołdnjo we wosadnym domje Hubertusoweje wosady na Bělym Jelenju w Drježdžanach (sup. Malink)

02.12. 1. njedźela adwenta

09.30 dwurěčne kemše w Slepom z wužoňowanjom Slepjanskeho džěćatka (fararka Malinkowa)

14.00 wosadne popołdnje w Slepom (fararka Malinkowa)

Pomhaj Bóh
časopis ewangelskich Serbow
ISSN 0032-4132

Wudawaćelej: Serbski wosadny zwjazk, Serbski kěrchow/Wendischer Kirchhof 1, 02625 Budyšin/Bautzen; Serbske ewangelske towarstwo z.t., Privatny puć/Privatweg 21, 02625 Budyšin/Bautzen
Zamołwita redaktorka: Trudla Malinkowa, Goethowa/Goethestraße 40, 02625 Budyšin/Bautzen (tel./fax: 03591 600711, e-mail: PomhajBoh@gmx.de)

Čišč: Lessingowa čišćernja, Kamjenc
Vertriebskennzeichen: 2 B 13145 E

Zhotowjenje a rozšěrjenje: Ludowe nakładnistwo Domowina, Tuchmacherstr. 27, 02625

Abonement a dary: Serbske ewangelske towarstwo, Kreissparkasse Bautzen
IBAN: DE03 8555 0000 1000 0831 67
BIC: SOLADES1BAT

Pomhaj Bóh wuchadza mjesačnje. Spěchuje so wot Załožby za serbski lud, kotraž dóstawa lětnje přiražki Zwjazka, Swobodneho stata Sakskeje a Kraja Braniborskeje.

Lětny abonement plaći 8 eurow.